

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת תולדות תשפ"ב לפ"ק

יצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף רנ"ה

וְלֹהֲלֹךְ כְּתִיב וּתְקַח רִבְקָה אֶת בְּגָדֵי עֶשָׂו בְּנֵה בְנֵה הַגְדוֹל הַחֲמוּדוֹת אֲשֶׁר אֵתָּה בְּבֵית, וּתְלַבֵּשׁ אֶת יַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן (כז-טו). וּבִדְעַת זְקֵנִים לְבַעֲלֵי תוֹסֵפוֹת כְּתוּב, הַחֲמוּדוֹת, חֲמוּדֵינָה הֵי, שֶׁהֵיוּ מִצְוִיירֵינָה עֲלֵיהֶם כָּל הַחַיּוֹת וְעוֹפוֹת שֶׁבְּעוֹלָם וְנִרְאִין כְּאִלּוּ הֵן חַיִּין, וְכִשְׁהֵיָה בְּשֵׁדָה הֵיוּ הַחַיּוֹת וְהַעוֹפוֹת בְּאֵין אֲצֵלוֹ וְנִיצוּדֵינָה מֵאֵלֵיהֶן ע"כ. וַיִּפְלֵא לְמָה הַנִּיחָן כַּעַת בְּבֵיתוֹ וְלֹא לְקַחֵם עִמּוֹ לְהַקֵּל עַל עֲצָמוֹ מֵעֲשֵׂה הַצִּידָה.

וְשׁוֹב אָמַר הַכְּתוּב, וַיֹּאמֶר יַצְחָק אֶל בְּנֵי, מַה זֶה מֵהֲרַת לְמִצּוֹא בְּנֵי, וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה ה' אֲלֵיךְ לִפְנֵי, וַיֹּאמֶר יַצְחָק אֶל יַעֲקֹב גֵּשָׁה נָא וְאִמּוֹשֶׁךְ בְּנֵי, הָאֵתָּה זֶה בְּנֵי עֶשָׂו אִם לֹא (כז-טו). וּבְרַש"י אָמַר יַצְחָק בְּלָבוֹ, אֵין דֶּרֶךְ עֶשָׂו לְהֵיוֹת שֵׁם שְׁמֵים שְׁגוּר בְּפִיו, וְזֶה אָמַר כִּי הִקְרָה ה' אֲלֵיךְ ע"כ. וַיֵּשׁ לְהַבִּין הֵלֵא בּוֹדָאֵי גַם יַעֲקֹב יָדַע זֹאת שֶׁאֵין זֶה מֵתָאִים עִם דִּיבּוּרוֹ שֶׁל עֶשָׂו, וְכִיּוֹן שֶׁרָצָה שִׁיִּצְחָק יִחְשׁוֹב עֲלָיו שֶׁהוּא עֶשָׂו, לְמָה דִּיבֵר בְּהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב.

וַיִּגַּשׁ וַיִּשָּׁק לוֹ, וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו, וַיִּבְרַכְהוּ וַיֹּאמֶר רֹאֵה רִיחַ בְּנֵי כְרִיחַ שְׁדָה אֲשֶׁר בְּרַכּוֹ ה' (כז-טו). וַיֵּשׁ לְהַבִּין הַכּוּוֹנָה שְׁדִימָה אֶת רִיחוֹ לְרִיחַ שְׁדָה אֲשֶׁר בְּרַכּוֹ ה'. – וְשׁוֹב בִּירְכוֹ וַיִּתֵּן לָךְ הָאֲלֵקִים מִטֵּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרוֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ (כז-כח). מֵהוּ כִּפְל הַלְשׁוֹן 'מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרוֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ', דְּלִכְאוּרָה הֵינּוּ הָךְ.

*

וְעֵתָה שֶׁאֵי נָא כְּלִיךְ תְּלִיךְ וְקִשְׁתְּךָ וְצֵא הַשְּׂדֵה וְצוּדָה לִי צִיד, וְעֵשָׂה לִי מִטְעָמִים כְּאֲשֶׁר אֵהֲבֵתִי, וְהִבִּיאָה לִי וְאוֹכְלָה בַּעֲבוּר תְּבָרַכְךָ נִפְשֵׁי בְטָרָם אֲמוֹת (כז-ג). כְּבָר תִּמְהוּ הַמִּפְרָשִׁים מַה עָלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל יַצְחָק לְבָרֵךְ אֶת עֶשָׂו יוֹתֵר מִיַּעֲקֹב, גַּם אִם עֶשָׂו הִיָּה יוֹדֵעַ צִיד לְצוּד וְלִרְמוֹת אֶת אֲבִיו בְּפִיו, מִכָּל מְקוֹם עַל צְדָקְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֵין לְהַסְתַּפֵּק, כִּי הוּא אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֵהֲלִים, וְאִינוּ אִישׁ שְׂדָה, וְאִם כֵּן עַל כָּל פְּנִים שׁוֹיֵן הֵם, וְלִמָּה בָחַר בַּעֲשׂו. וּבּוֹדָאֵי יָדַע מַה שֶׁאִמַּר ה' לְאַבְרָהָם כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לָךְ זֶרַע (כא-יב), וְלֹא בְּכָל יַצְחָק (נִדְרִים לא), וּבְמָה נִתְבָּרַר לוֹ עֲדִיפוֹתָיו שֶׁל עֶשָׂו עַל יַעֲקֹב.

גַּם מַה שֶׁאִמַּר לוֹ וְעֵתָה שֶׁאֵי נָא כְּלִיךְ תְּלִיךְ וְקִשְׁתְּךָ וְגו', וְכִי צָרִיךְ יַצְחָק לְלַמֵּד אֶת עֶשָׂו אֵיךְ לְצוּד צִיד, הֵלֵא הוּא אִישׁ שְׂדָה אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד, וְדֵי בְּאִמְרוֹ צֵא הַשְּׂדֵה וְצוּדָה לִי צִיד. וְרַש"י פִּירֵשׁ שֶׁאֵי נָא כְּלִיךְ, לְשׁוֹן הַשְּׁחוּזָה, חֲדָד סְכִינְךָ וְשַׁחוּט יִפֵּה ע"כ. וְאִם כֵּן הוּי לִיָּה לְהַקְדִּים תַּחֲלָה לִיקַח תְּלִיךְ וְקִשְׁתְּךָ עֲבוּר הַצִּידָה, וְאַחַר זֶה צָרִיכִין הַשְּׁחוּת הַסְכִּין לְהַשְׁחִיטָה.

וּבַעֲבוּדָת יִשְׂרָאֵל כְּתוּב, וְצוּדָה לִי צִידָה, כִּי יַצְחָק רִימֹז בְּדַבְרָיו לְשֵׁם הַוִּי"ה הַגְּנוּז, כִּי בְּמִלַּת 'וְצוּדָה' וַי"ה יִתִּירִים, כִּי הִיָּה לוֹ לֹמַר 'וְצִיד', וּבְמִלַּת 'צִידָה' וַי"ה יִתִּירִים, כִּי דֵי בְּאוֹתוֹת 'צִיד' לְשֵׁם דְּבַר הַנִּיצוּד. אֲלֵא שֶׁרַמְזוֹ לְאַרְבַּע אוֹתוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁהוּא יִסְכִּים עַל יְדוֹ. וְרִבְקָה הַצְּדִיקָה לְגוֹדֵל חֲכַמְתָּהּ הַבִּינָה הַרְמֹז, וְאִמְרָה בַּעֲלִיל שְׁמַעֲתִי אֲבִיךָ מְדַבֵּר וְאַבְרַכְכָּה לִפְנֵי הַוִּי"ה ע"כ. וְצָרִיךְ בִּיאוֹר לְאִיזָה צוּרֵךְ רִימֹז לוֹ כֵּאֵן הַשֵּׁם הַוִּי"ה.

קוֹל רִנָּה וַיִּשְׁוֹעָה בְּאֵהֲלֵי צְדִיקִים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבח והודי' להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזל'א טבא וגודיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי נכדתו הכלה תחי' בת לחתנו הרה"ג רבי יואל זוייסמאנדל שליט"א

יהא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

ונראה דאיתא בגמרא (קידושין פב:) רבי שמעון בן אלעזר אומר מימי לא ראיתי צבי קייץ [מייבש קציעות בשדה] וארי סבל [נושא משאות] ושועל חנוני, והם מתפרנסים שלא בצער, והם לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, מה אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסים שלא בצער, ואני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהרעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי שנאמר (ירמיה ה-כה) עונותיכם הטו אלה וגו'.

ופירש בספר המקנה להפלא"ה (שם), כי ידוע שבחינות הבריאה היה ארבעה זה למעלה מזה, והם דומם צומח חי מדבר, וכל אחד מצפה לעלות למעלה, והארץ מתאווה להוציא פריה שעל ידי זה היה מתעלה מבחינת דומם לבחינת צומח, וכן הצומח מתאווה לבחינת חי, ולכן הבהמות וחיות מתפרנסים שלא בצער מן הצומח, כי הצומח מתאווה להן, שעל ידי זה נכנס החיות שבצומח לבחינת החי האוכל אותו ומתגדל ממנו. וכל שכן שראוי היה שכל בחינת החיות ועופות יצפו שיאכלם האדם כדי להעלותם מבחינת חי לבחינת מדבר, שכיון שהאדם אוכל אותם נכללו בו, ובהעלות האדם בנשמתו שהיא חלק אלקי ממעל ודיביתו בשרשה כדכתיב (דברים ד-ד) ואתם הדבקים בה' וגו', הוא מעלה עמו.

אמנם הטעם שאין הדבר כן, שהחי בורח מן האדם ואינו מתאווה לו שיאכלנו, כי בהיות האדם אוכל בכוונה הראוי אז הוא תיקון גדול להמאכל עצמו, שמתעלה לשורש נשמתו העליונה, כמו שכתוב בפסוק (בראשית כ-ב) ונתן לי לחם לאכול, שהלחם יתאווה שיאכל אותו, וכן הבגד ללבושו, כי על ידי זה הוא מתעלה והוא תכלית בריאתו, ונאמר עליו (יחזקאל מא-כב) זה השולחן אשר לפני ה'. אבל אם אינו מכון באכילתו אלא לתאווה הגשמיות וכו', ובבחינה זו אינו מעלה את האוכל אלא ממיתו. וכיון שאין החי בטוח שיתעלה על ידי האוכלים וקרוב הדבר שימיתו, על כן הוא בורח ממנו. מה שאין כן בדומם וצומח שהם בטוחים שיתעלה הדומם בצומח וצומח בחי ולא יקלקל אותו.

והיינו דאמר רבי שמעון בן אלעזר, כיון שחיה ועוף מתפרנסים שלא בצער, ואף על פי שאין עלייתם עליה גמורה, שלא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש קוני, נמצא אני מעלהו לשרשו העליון, והיה ראוי להתאווה אלי יותר, אלא כיון שהרעותי מעשי וקיפחתי, שהוא לשון כריתה ולשון כליון, שמקלקל אותו, הוא בורח. והורה בזה, שאם האדם מכון באכילתו להעלותו לשרשו ימצאהו, כמו שאמר הכתוב (דברים כ-ב) ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך, שירדפו אחריו כדי לתקנם ודפח"ח.

ומצינו כיוצא בה באליהו בהר הכרמל, שאמר לנביאי הבעל, בחרו לכם הפר האחד ועשו ראשונה וגו' (מלכים א יח-כה). ואיתא בילקוט (שם ריד) שאמר אליהו לנביאי הבעל, בחרו שני פרים תאומים מאם אחת הגדלים על אבוס

אחד, והטילו עליהם גורלות אחד לשם ואחד לבעל, ופרו של אליהו היה נמשך אחריו והולך, ואותו הפר שעלה לשם הבעל, נתקבצו כל אותם נביאי הבעל ארבע מאות וחמשים, ונביאי האשרה ארבע מאות, וכולם לא יכלו להזיז רגלו מן הארץ, עד שפתח אליהו פיו ואמר לו לך עמהם. השיב הפר ואמר לאליהו לעיני כל העם, אני וחברי יצאנו מבטן אחד וגדלנו במרעה אחד ועל אבוס אחד, והוא עולה לחלקו של הקב"ה ושמו של הקב"ה מתקדש עליו, ואני עלייתי לחלק הבעל להכעיס את בוראי. אמר לו אליהו לך עמהם ואל ימצאו עליה, כשם ששמו של הקב"ה מתקדש על יד זה שעמי כך מתקדש על ידך. אמר ליה וכך אתה יועצני, שבועה שלא אזוז מכאן עד שתמסרני בידם. מיד ויקחו את הפר אשר נתן להם, מי נתנו להם, אליהו, ומקרא אתה למד שאמר להם בחרו לכם, ולבסוף כתיב אשר נתן להם, והיינו דכתיב (איוב לה-יא) מלפנו מבהמות ארץ, למדנו מפרו של אליהו ע"כ.

וזה עולה בקנה אחד עם דברי המקנה, דבעצם כל בעל חי משתוקק להתעלות, ומוכנת להקריב עצמה אם היתה ברורה לה שתתקדש באכילתה לשם שמים, אלא שהרעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי, אבל כאשר גילה אליהו להפריש שמוכנים ועומדים לצאת מהם קידוש שם שמים הלכו בשמחה.

והנה בסעודה זו של יצחק, באכילת מטעמים אלו היתה תלויה העתידות של הכלל ישראל, מי יקבל הברכות של הוה גביר לאחיק, אשר כל הבריאה לא היתה אלא בשביל ישראל שנקראו ראשית (ב"ר א-א), בודאי כל בעל חי היה משתוקק להגיע לשלחנו של יצחק, שעל ידה יתברכו כל בית ישראל לדורי דורות בכל הברכות גשמיות ורוחניות הנרמזות בברכות אלו, ואין צריכין לכלי צידה, אלא מעצמם יבואו, וישתוקקו להתעלות. אך הא תינח אם בסעודה זו יברך אותו הבן שעליו אמר ה' כי ביצחק יקרא לך זרע, אבל אם יביא המטעמים אותו הבן שאינו צריך לקבל הברכות, לא ישתוקקו הבעלי חיים לבוא, אדרבה לא יוכלו לזוז אותם ממקומם כמו בהפר של נביאי הבעל.

ומעתה יש לומר שיצחק אמר לעשו, הן בכל עת שאתה הולך לצוד אתה נוטל עמך את בגדי החמודות, וכמו כן תליך וקשתך, עתה לא תקח אתך מאומה, 'שא נא כליך תליך וקשתך', מלשון הסרה, כמו ישא פרעה את ראשך (מ-יט), ומלשון נושא עון ופשע (שמות לד-ז), לא תקח עמך שום כלי צידה, וככה 'צא השדה וצודה לי ציד'. ורימו לו בתוכה שם הוי"ה, אינך צריך רק תפלה, להזכיר ולומר ה' אלקים הזמן לי ציד לסעודת אבא, והם ישתוקקו לבוא. ועשה יצחק בזה אות הבחנה אם באמת מגיעין הברכות לעשו כמו שחושב, כי אם אין עשו ראוי לכך, ולא עליו הכוונה כי ביצחק יקרא לך זרע, אז בגפו יבוא בגפו יצא, ולא יודמן לפניו ציד מעצמו.

ואמר לו שא נא 'כליך' תליך קשתך, כי בכלים מכוונים גם בגדים, וכמו שנאמר (דברים כ-ה) לא יהיה כלי גבר

לעשות רצון קונו, אז כאשר ה' מציע לו להתבראות בדמות כזה או כזה, שכן עלה ברצונו, אז רוצה רק באותו צביון שבחר לו ה', שזוהו תכלית הבריאה, שכל מה שברא לא בראו אלא לכבודו (אבות ו-יא), על כן כל פרט ופרט בבריאה באמת לצביונם והסכמתם המלאה נבראו. וזה בא ללמוד ולהודיע לנו גודל כח הביטול שצריך להיות לכל נברא לקונו, שאם זהו הצביון שבחר לו ה' אז הוא ניאות בכל לב לאותו צביון.

*

אמנם יש לומר בזה עוד, ונקדים מאמרם (ברכות לה): ואספת דגנך (דברים יא-ה), מה תלמוד לומר, לפי שנאמר (יהושע א-ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפניך, יכול דברים ככתבן [שלא יעסוק בדרך ארץ], תלמוד לומר ואספת דגנך, הנהג בהן [עם דברי תורה] מנהג דרך ארץ [שאם תבוא לידי צורך הבריות סופך ליבטל מדברי תורה], דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחי אומר, אפשר [בתמיהה, אפשר כדברך] אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר (ישעיה סא-ה) ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו', ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן שנאמר ואספת דגנך וגו'. אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן ע"כ.

ונראה לבאר על פי מה שכתוב בערוגת הבשם (פ' חיי ד"ה ויאמר ה') לפרש הכתוב (תהלים קא-ו) עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי. דהנה חז"ל אמרו (ב"ר ה-ח) למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה. ולכאורה הלא כל הבריאה בצביונם נבראו, ורצו לעשות רצון קונם, ומהו יחוסו של הארץ שנקראה שמה על שרצתה לעשות רצון קונה.

אך הנה הארץ היא הפחותה בכל הבריאה, הנמוכה מכל הארבע יסודות של דומם צומח חי ומדבר, כל אדם דורס עליה ומבזהו ברקיקה ושאר דברים מאוסים, ואין שום אדם מחשיבה. ואם כן כיון שהשי"ת שאלה בתחלה אם רצונה להבראות בתכונה זו שנברא, היה ראוי להארץ להשיב, רבש"ע כיון שהשמים וכל צבאם הם ברואים רוחניים ועומדים במרום לעבוד עבודת הקודש, למה יוגרע חלקי להיות אני בעולם השפל נברא מחומר גס ועב כל כך. אבל הארץ לא עשתה כן, אלא השיגה כיון שחפץ השי"ת הוא שיהיה העולם נברא על אופן זה לתכלית הנרצה הידוע לו, אין היא מסרבת מלהבראות כפי רצונו יתברך שמו. והיינו דאמרו למה נקרא שמה ארץ על שרצתה לעשות רצון קונה. אף על פי שהיא מצד עצמה לא היתה מרוצה, מכל מקום כדי לעשות רצון קונה רצתה מה שהקב"ה רוצה.

על אשה, וכן אמרו (ביצה יד:) משלחין כלים [בגדים] בין תפורין בין שאינן תפורין. ואמר לו יצחק שגם הבגדי חמודות שהולך עמהם לצוד, יסיר אותם מללקחם עמו, ולכן שפיר נשארו הבגדי חמודות בביתה של רבקה. – ובאמת עשו לא היה בטוח שהבעלי חיים יבואו מעצמן אליו, ולכן אמר הכתוב וילך עשו השדה לצוד ציד להביא (כז-ה), וברש"י מהו להביא, אם לא ימצא ציד יביא מן הגזל (ב"ר סה-יג) ע"כ.

וכאשר בא יעקב עם המטעמים, ויצחק התעניין אצלו 'מה זה מהרת למצוא בני', איך עלה בידו לצוד כל כך מהר בלי שום כלי צידה, השיב יעקב שהכל היה כמו שאמר, 'כי הקרה הוי"ה אלקיך לפני', הרימותי קולי בתפלה לה', כמו שרמזת בדיבורך וצודה לי צידה, ומעצמם באו לרשותי שאוכל להביאם אותם לפניך.

ועל זה אמר לו יצחק, 'ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', כי ענין זה שנתהוה אצלו כעת, הרי נראה ומצוי בכל שדה, שהדומם היא הארץ משתוקקת להוציא צמיחת השדה, והצומח משתוקק שתתעלה באכילת בעלי חיים. וכעת גם הבעלי חיים השתוקקו להתעלות בבחינת מדבר בסעודתו של יצחק, אם כן הרי זו 'כריח שדה אשר ברכו ה'.

ולכן אחר שראה יצחק כי עשו נתאחר בהבאת המטעמים, כי לא היה לו כלי ציד, ומן השמים לא החזינו לפניו, כי הבעלי חיים לא רצו ללכת, כי אין הוא הבן הנבחר מה' אשר ביצחק יקרא לך זרע. אם כן נתברר אז ליצחק כי כוונת ה' ולא בכל יצחק, היא שרק יעקב יהא הזרע, על כן גם ברוך יהיה (כו-ג). [שוב ראיתי מקצת נקודת הדברים באבן שלמה בפרשתנו אות יא].

*

והנה יצחק בירך אותו, ויתן לך האלקים מטל השמים 'ומשמני הארץ' וגו'. ונראה דאיתא בגמרא (חולין ס.) כל מעשה בראשית בקומתן נבראו, לדעתם נבראו [שהודיעם שיבראו והם נאותו], לצביונם נבראו [שבחרו להם] שנאמר (בראשית ב-א) ויכולו השמים והארץ וכל צבאם, אל תקרי צבאם אלא צביונם ע"כ. וביאורו הוא, דלכאורה יש להבין איך יתכן שכל בעל חי היה מרוצה בצביונו, הלא יש בעלי חיים מכובדים בנוי ומראיתם ומעלתם, שאין אחד דומה לחבירו, ואיך יתרצה תולעת ורמש שאין להם שום חשיבות נגד שאר בעלי חיים. וכמו כן בפירות יש מינים משובחים ביותר במראיתם וטעמם, ויש פירות שנשתבחו בהן ארץ ישראל, ואיך נאמר ששאר הפירות ניאותו בצביונם, ולא רצו להיות חשובים יותר. אך חשבונות אלו הם רק כאשר מסתכלים על עצמם ותועלתם וכבודם, אז בודאי כל אחד בוחר ומשתוקק להיות מהמכובדים ביותר. אבל כאשר מבטל עצמו כליל לדעת קונו, והוא עצמו עפר ואפר, וכל השתוקקותו הוא רק

זממנה יש ליקח מוסר השכל, לבל יתרעם האדם לאמור מפני מה נשתנית שאי אפשר לי להיות מיושבי בית המדרש ולעבוד את השי"ת באופן זה, או שלא ניתן לי שכל חריף ומחודד, ואלמלי נבראתי כן הייתי עובד את השי"ת. אלא כיון שהבורא כל עולמים יתברך שמו צפה והביט שהוא ראוי להבראות בתכונה זו, אם כן ראוי לו שיהיה שבע רצון ממצבו, ויבקש להגיע לשלימותו על פי זה הדרך שהכין לו ה' רק שיהיה באמונה. והיינו דאמר עיני בנאמני ארץ, שיעבוד את השי"ת באמונה בבחינת ארץ שרצתה לעשות רצון קונה ודפח"ח.

ויש להוסיף עוד, שכאשר ברא ה' עולמו, ושאל הארץ מה תהא מעמדו וצביונו, השיב לו ה', הן בראתי שמים ומלאכים ושרפים העובדים את ה' באהבה, אבל אני מתגעגע לעבודת האדם עם חומר ויצר הרע, אשר עבודתם של ישראל למטה חביבה עלי יותר מעבודת המלאכים (חולין י"א). אבל לזה אני צריך כלי להחזיקם, ועל כן ברצוני לברוא ארץ אשר על ידי זה יהיה למטה יושבי ארץ, ומהם תתקלט עילאה. והשיב הארץ לה', הן אמת שמעמדי בעולם תהיה עפר וחול, מהדברים הפחותים ביותר שיש בהבריא, אבל אם אני אוכל לסייע לעבודתן של ישראל למטה שתהיה מהם נחת רוח לפניך, אני מוותר על כבודי עבור שאזכה להיות לי חלק בעבודתן של בני אדם. ומהארץ יכולים ללמוד איך צריך שתהא חביב על האדם להיות סיוע לצדיקים ולעובדי ה', דוגמת שבט לוי, אשר לא היה להם נחלה בארץ, וכל ישראל החזיקו אותם בכ"ד מתנות כהונה, ודוגמת זבולון שהחזיק את יששכר. וגם מי שלא זכה להיות מיושבי בית המדרש, מכל מקום גם מיניה תתקלט עילאה כאשר עוסק במשא ומתן בחוצות, ובזה מחזיק לומדי תורה, אשר חלק כחלק יאכלו, בצל החכמה בצל הכסף (קהלת ז"ב), ונחשב לו כאילו הוא עצמו עוסק בתורה.

וזהו שאמרו לפי שנאמר לא ימוש ספר התורה הזה מפיק, יכול דברים ככתבן, שיש חיוב על כל אחד לישב בבית המדרש וספר תורה כתוב לפניו, ויעסוק בתורה. 'תלמוד לומר ואספת דגנך', שיכולין לקיים לא ימוש ספר התורה הזה מפיק גם על ידי עסק משא ומתן, שאם מחזיק לומדי תורה בממונו, אז נחשב גם כן כאילו יושב ועוסק בתורה, כי לא כל אחד זוכה לישב באהלה של תורה בפועל, ויהנהג בהם מנהג דרך ארץ, יש לנהוג בעצמו כמו דרכו של הארץ בבריא, שהסכים להיות לעצמו גוש חומר עפר, וכדאי היה לו עבור שעל ידי זה יעלה בידו להיות לו חלק בתורתן של ישראל.

והנה בתורת משה (טז). כתב בטעם שיצחק רצה לברך את עשו בעולם הזה, דהוא סבר שעשו מכיר ערך תורה ומצות, ויספיק ליעקב כדי שיוכל לישב על התורה והעבודה כמו יששכר וזבולון, אבל רבקה שהיתה מכרת את עשו ויודעת שאז לא יהיה אפשרות ליעקב לעבוד ה' וללמוד תורה, שעשו לא יתן לו מעניני עולם הזה, לכך סבבה רבקה שיברך את יעקב בעולם הזה, ואז יהיה יוכל לעבוד ה' כרצונו ויהיה תרווייהו בידו ע"כ.

ולכן כאשר עלה בדעתו של יצחק לברך כעת את עשו בברכות עולם הזה ברוב דגן ותירוש, כדי שיוכל להחזיק את אחיו יעקב באהלה של תורה. וכיון שעשו היה צד בפיו את אביו היאך מעשרין את המלח, חשב יצחק כי יתכן שתהא לעשו חלישות הדעת אשר הוא רק הזבולון ולא היששכר. על כן הקדים לו ויתן לך האלקים 'משמני הארץ', הרגיע את רוחו שיהיה שמן ושבע מבחינת הארץ שרצתה לעשות רצון קונה, כדי שתזכה להיות אכסניא לתורה, והיתה שבע רצון שהיא תהיה הגורמת לקיום המצות שאי אפשר רק על ידה. וכמו כן יש לכל זבולון, לנהוג מנהג דרך ארץ, לשבוע נפשו מהזכות שיכול להספיק ללומדי תורה.

*

ובירך אותו ויתן לך האלקים, יתן ויחזור ויתן. ויש לומר כי ראשית הצלחת האדם במסחרו ופרנסתו, היינו הנתניה הראשונה, משיג כל אחד שהיא מתנת אלקים, אשר מקימי מעפר דל ומאשפות ירים אביון. ובראשית ימי חייו כאשר מתחיל לעסוק במסחר, שעדיין אין בידו כלום, הוא עומד ומתפלל ומבקש רחמים, וכאשר רואה ראשית הצלחתו מודה לה' בכל לבבו על חסדו. אמנם ברבות הימים כאשר כבר נתרבה הונו, אין התפללות וההודאות עוד כמו שהיו בימי קדם, וכמו שהזהיר הכתוב (דברים ח"ב) ובתים טובים תבנה וישבת וגו', וכסף וזהב ירבה לך וגו', ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך וגו', ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. על כן בירכו יצחק שגם הנתניה השניה של יתן ויחזור ויתן, יהיה אצלו כמו התחלת הנתניה שהכיר שהוא מאלקים. וזהו יתן ויחזור ויתן תכיר שהוא מאלקים, ולא מעוצם ידו. – ובברכות אלו של יצחק ליעקב כלולים כל הברכות הגשמיות והרוחניות הנצרכים לבני ישראל, יתן ה' ויחזור ויתן לכל בית ישראל כל משאלות לבבם לטובה.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' ראובן לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלת בנו למול טוב	מוה"ר ר' יושע דוד פליישער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' זלמן לייב פאגעל הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' שמעון ראטטענבערג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	לע"נ הר"ר חיים דוד ב"ר צבי ע"ה נפטר מ"ז כסלו תש"ע לפ"ק - ת.נ.צ.ב.ה. נתנדב ע"י בנו מוה"ר ר' משה עהרענפעלד הי"ו
--	---	--	--	--